

Lojze Peterle

ZA ODLIČNOST JE POTREBNO NAKLONJENO OKOLJE

Čim močnejša je konkurenca, tem bolj je za uspeh potrebna odličnost. In čim več je odličnosti, tem več je konkurence. To velja za gospodarsko, politično in številne druge tekme.

K temu, kar je veljalo na splošno že doslej, dodaja globalizacija novo intenziteto in nov obseg: več igralcev in hitrejši tempo.

Vesel sem, kadar srečam gospodarstvenika, ki globalizacijo pozdravlja. To delajo praviloma samo odlični. Ti se niso sposobni samo prilagajati globalizaciji, najodličnejši med njimi jo vodijo, ji dajejo smer in barvo.

Zadeve se v globalnem merilu vse manj dogajajo unipolarno, torej vse bolj multipolarno oziroma mrežno. Redki so proizvodi, ki bi jih bil sposoben z odličnostjo proizvajati samo en proizvajalec, ali pa njegov solo traja sorazmerno malo časa.

V novi dinamiki globalne konkurenčnosti in odličnosti je zanimivo kot tudi razumljivo, da se vse bolj poudarja pomen inovativnosti. Pri tem pa je jasno, da se le redko dogajajo hipna presenečenja brez konteksta oziroma sistematičnih prizadevanj.

Večina inovacij se dogaja v inovacijsko naklonjenih okoljih, utemeljenih na dolgoročno zasnovanem in izdatno financiranem delu. S tem ne mislim samo na podjetniški vidik inovativnega dela. Gre za kompleksno strukturirano okolje, v katerem ne smejo manjkati

dobro organizirani družbeni oziroma vladni subsistemi.

Finska je že nekaj časa na vrhu najbolj razvitih držav, ker je državno politiko izrazito usmerila v podporo odličnosti. Uspelo ji je celo to, da je postal pedagoški poklic eden od najbolj častnih in cenjenih. Ta država je spoznala, da je za doseganje inovativne in druge odličnosti nujna odličnost vzgojno-izobraževalnega sistema. Odličen mora biti posredovalec znanja. V bivši državi smo večkrat slišali nenavadne besede: "Če ne bo za drugo delo, bo pa druge učil." Recimo, da smo se od te filozofije poslovili. Vsekakor svetujem finski pristop. Z odličnostjo se tudi gradi dostojanstvo pedagoškega in vsakega poklica.

Finci niso znani samo po enem, ampak po več najboljših dosežkih. Dogaja se jim nekakšna celovitost, celovit pogled na odličnost. Ne tako, kot se včasih zgodi pri proizvodih, storitvah in v medsebojnih odnosih, da so polni posameznih odličnosti, pa se ne odločimo zanje, ker jim, po domače povedano, nekaj manjka. V Bukarešti so mi pred nekaj leti pokazali eno od Causescujevih rezidenc, menda najboljšo. Vsak del opreme je bil sam zase odličen, kupljen v najboljših trgovinah, celota pa je delovala pusto. Tako se lahko zgodi tudi pri kakšnem avtu.

Da bi se ohranili v območju navdiha, presenetljivosti in motivacije, danes vodilne svetovne firme vabijo na pomoč umetnike. Pobudnika svetovno uspelega glasbenega gibanja Idriart, slovenskega violinista Miha Pogačnika sta med drugimi mogočnimi svetovnimi firmami povabili k sodelovanju Toyota in BMW. Ne na sindikalni violinski koncert za nekdanje sodelavce, ampak na subtilno obravnavo njihovih razvojnih strategij s pomočjo glasbene umetnosti. Pogačnik pravi, da so bila ta srečanja izredno zanimiva in rodovitna. Umetnost govori drugače in seže dlje.

Z veseljem navajam še drug primer: ne čudi me, da so slovenski umetniki (Živadinov, Peljhan,...) kot prvi prodrli v projekte Evropske vesoljske agencije s svojimi umetniškimi predlogi.

Ti primeri kažejo, da se svet čedalje bolj dogaja čez splošno uveljavljene meje in okvire, da je iskana možnost prenosa konceptov in načel z enega področja na drugo. Odličnost oplaja odličnost.

Zato je za odličnosti naklonjeno okolje nujno, da je za take prenose,

za tako oplajanje ne samo odprto, ampka da odprtost in povezave sistemsko oziroma organsko povezuje.

Naj sklenem. Vedno smo imeli duhove, iznajditelje, ki so potiskali s svojimi iznajdbami voz razvoja naprej. Danes je v globalni tekmi inovacijska spontanost premalo. Računati zgolj nanjo, pomeni zaostajati. Danes je nujno sistematično delo za inovacijsko okolje, ki pomeni več kot samo motivacijski kontekst za inovacijsko delo na začetku, v razvojni fazi. Gre tudi za dinamiko uveljavljanja odličnosti, potem ko do inovacije pride.

Naj dodam še besedo o motivaciji. Nobeni pozivi k odličnosti ali deklaracije o inovativnosti ne zaležejo, če niso povezane z motivacijo: statusno in finančno. Tisti, ki hoče postati odličen, ne sme ostati sam. V inovacijskem okolju mora biti zaželen in dobrodošel.